

Import van hout uit de DRC: een risicovolle onderneming voor Europese houthandelaars

Verdachte lading Afrormosia geblokkeerd door Belgische autoriteiten

9 april 2013

De voorbije twee jaar hebben zowel nationale als internationale organisaties het probleem van wijdverspreide illegale houtkap in de Democratische Republiek Congo (DRC) gedocumenteerd. In maart toonde Greenpeace in het rapport “Cut it out! How illegal logging in DRC threatens livelihoods, forests and trade” nog aan dat illegale houtkap schering en inslag is in de DRC.ⁱ Recentere rapporten van REM (*Resources Extraction Monitoring*, de onafhankelijke waarnemer van de Congolese bosbouwsector) tonen bovendien aan dat ook alle grote industriële houtkapbedrijven betrokken zijn bij illegale houtkap.ⁱⁱ

De Congolese bosbouwsector bevindt zich nog steeds in een toestand van georganiseerde chaos, gekenmerkt door corruptie en straffeloosheid. Na een door de Wereldbank gefinancierde juridische doorlichting van de bosbouwtitels werd zelfs niet één van de illegale operationele titels geannuleerd. De bosbouwsector levert in Congo nauwelijks belastinginkomsten op. Concessiecontracten en kapvergunningen worden niet gepubliceerd. Het moratorium op de toekenning van nieuwe kaprechten wordt omzeild doordat bedrijven artisanale kaprechten misbruiken als dekmantel voor industriële houtkap.ⁱⁱⁱ

Op 3 maart 2013 trad de Europese Houtverordening (EUTR) in werking. Voortaan is het in de Europese Unie verboden om illegaal gekapt hout op de markt te brengen. Houtimporteurs moeten zich houden aan een “stelsel van zorgvuldigheidseisen”. Ze moeten informatie over de legaliteit van het hout in te winnen, het risico op illegaal hout analyseren en maatregelen nemen om dat risico te minimaliseren.^{iv} De overheid van haar kant moet erop toe zien dat de bedrijven hun verplichtingen onder de verordening nakomen. Enkele weken voor de inwerkingtreding van de EUTR waarschuwde Greenpeace de houtimporteurs al dat hout afkomstig uit de DRC in het kader van de EUTR moet beschouwd worden als zeer risicovol.^v

Invoer van verdacht Afrormosiahout afkomstig uit de DRC

Intussen is een verdachte lading aangekomen in België. Op 24 maart 2013 meerde het vrachtschip MV Moniuszko aan in de haven van Antwerpen. Het schip vervoerde een lading van ongeveer 40 m³ gezaagd Afrormosia-hout van het Congolese houtbedrijf Tala Tina, gekocht door twee Belgische houtimporteurs: Vandecasteele en Denderwood. De marktwaarde van de lading ligt naar schatting tussen 60.000 en 70.000 euro. Nadat Greenpeace de autoriteiten verwittigde dat er sterke aanwijzingen zijn dat het hout illegaal is, werd het geblokkeerd in de haven.

Tala Tina is een Congolees houtkapbedrijf. Het lijkt slechts één bosbouwtitel (*titre forestier*) te hebben (LI n° 003/04) gelegen in het “territoire Kwamouth” in de provincie Bandundu. In 2008 gaf het bedrijf toe dat het deze titel had bekomen in strijd met de boswet van 2002 en het moratorium op de toekenning van nieuwe bosbouwtitels. In november 2008 beval de

Interministeriële Commissie voor de conversie van oude bosbouwtitels de annulering van Tala Tina's titel maar het bedrijf ging daartegen in beroep. In januari 2011 besliste de bevoegde minister eerdere beslissingen te negeren en de omzetting van Tala Tina's titel in een kapconcessie toch toe te laten. Het concessiecontract van Tala Tina werd echter nooit gepubliceerd op de website van het Congolese Ministerie van Milieu. Niet-publicatie van het contract is een overtreding van Decreet 011/26 van 20 mei 2011. Dat decreet bepaalt dat alle contracten voor de ontginning van natuurlijke hulpbronnen, inclusief hun bijlagen, moeten gepubliceerd worden binnen de 60 dagen na hun inwerkingtreding.^{vi}

In geen enkele van de bronnen waarover Greenpeace beschikt, wordt Tala Tina vermeld als houder van een wettelijk verplichte jaarlijkse kapvergunning (ACIBO – *Autorisations de Coupe Industrielle de Bois d'Oeuvre*). Dat kan een indicatie zijn dat het bedrijf geen geldige kapvergunning heeft. Het Congolese Ministerie van Milieu publiceert echter geen lijst van de ACIBO's. Bijgevolg is het voor Greenpeace, maar ook voor houthandelaars en autoriteiten van invoerlanden, zeer moeilijk om langs officiële weg te verifiëren of een houtkapbedrijf al dan niet over een kapvergunning beschikt, laat staan of de voorwaarden van de kapvergunning werden nageleefd.

Een bijkomende reden tot bezorgdheid is het feit dat de provincie Bandundu, waar de bosbouwtitel van Tala Tina zich bevindt, nauwelijks overlapt met het verspreidingsgebied van Afromosia.

Dit werpt de vraag op of Tala Tina de Afromosia zelf heeft gekapt of heeft gekocht van een derde partij. Ook dan moet de legaliteit van de exploitatie echter aangetoond kunnen worden. Vrijwel alle artisanale exploitanten die hun hout doorverkopen aan de grote bedrijven zijn betrokken in illegale houtkap. Dus ook als Tala Tina het hout van een derde partij zou hebben aangekocht, is de kans groot dat het illegaal werd gekapt. Er is tenslotte ook de mogelijkheid dat Tala Tina het hout heeft aangekocht van een ander industrieel houtkapbedrijf om het daarna te commercialiseren. Maar ook in dit scenario zijn de risico's groot dat het komt van een bedrijf dat betrokken is bij illegale kap zoals een recent rapport van REM aangeeft.

CITES en het “stelsel van zorgvuldigheidseisen”

Afromosia (*pericopsis elata*) is een waardevolle Afrikaanse houtsoort die vaak wordt uitgevoerd naar Europa. Afromosia groeit in verschillende Midden-Afrikaanse landen, maar het grootste deel van de Afromosia bevindt zich in de DRC. De soort is opgenomen in Appendix II van de Conventie over de Internationale handel in Bedreigde Soorten (CITES) en mag slechts internationaal verhandeld worden met een CITES-certificaat.^{vii} Dat certificaat wordt afgeleverd door de autoriteiten van het uitvoerland en bewijst in theorie dat de procedures en regels van de CITES-wetgeving werden nageleefd.

De praktijk is vaak anders. Dat de Congolese autoriteiten ondanks de schimmige herkomst van Tala Tina's Afromosia-lading toch een CITES-certificaat afleveren, toont aan dat de controle op de naleving van de CITES-wetgeving te wensen over laat. Maar ook de importerende landen hebben vaak boter op het hoofd. Zij controleren vaak alleen maar of de nodige papieren zijn meegeleverd. Nochtans is het onder de Europese verordening op CITES ook hun plicht om na te gaan of het verhandelde hout conform de Congolese

wetgeving werd geproduceerd en in geval van twijfel, bijkomende informatie te vragen. Voor een land als de DRC, waar misbruiken en straffeloosheid schering en inslag zijn, is er zeker reden voor twijfel en moeten bijkomende vragen worden gesteld om de legaliteit na te gaan. Als er op deze vragen geen afdoend antwoord komt, mag er geen invoervergunning worden afgeleverd.

Voor de toepassing van de EUTR wordt hout dat de EU binnenkomt met een geldig CITES-certificaat beschouwd als legaal gekapt. Over wat dat in de praktijk betekent, bestaat nog discussie. Sommigen menen dat importeurs voor CITES-hout geen “stelsel van zorgvuldigheidseisen” moeten aanhouden. Anderen menen van wel, maar nemen in dat kader genoeg met de aanwezigheid van een CITES-certificaat. Maar als een CITES-certificaat volstaat als bewijs van “zorgvuldigheid”, wordt een strikte implementatie en naleving van de CITES-wetgeving des te belangrijker. Anders zal ook CITES-hout waarvan de legaliteit twijfelachtig is, moeiteloos door de mazen van het EUTR-net glippen. In het ergste geval wordt illegaal gekapt hout bewust verscheept als CITES-hout, en ontwikkelt de *green lane* voor CITES zich tot een handige witwaspiste.

Greenpeace vraagt inbeslagname en “zorgvuldigheid” voor CITES-hout

Greenpeace heeft deze problemen gesignaleerd aan de Belgische autoriteiten, de Congolese autoriteiten die instaan voor de naleving van CITES en de betrokken hout-importeurs.^{viii} Minstens moeten volgende vragen uitgeklaard worden:

- (1) Heeft Tala Tina een geldige concessie? Waar is het bewijs dat Tala Tina een geldig concessie-contract heeft? De niet-publicatie van een concessiecontract is een schending van de Congolese wetgeving. Hoe kunnen de CITES-autoriteiten van de DRC een uitvoervergunning afleveren aan een bedrijf dat de Congolese wet overtreedt?
- (2) Waar is het bewijs dat Tala Tina voldoet aan haar fiscale verplichtingen?
- (3) Er moet geverifieerd worden of Tala Tina beschikt over een geldige jaarlijkse kapvergunning (ACIBO) voor de periode waarin de Afrormosia die in Antwerpen ligt, werd gekapt. Zowel de Belgische autoriteiten als de Belgische houtimporteurs moeten deze documenten zien en verifiëren.
- (4) Er moet geverifieerd worden of Tala Tina de Afrormosia heeft gekapt in haar eigen kaprecht of kocht van een derde partij. Indien het hout werd gekocht van een derde partij, moeten Belgische autoriteiten verifiëren of het bedrijf dat de Afrormosia aan Tala Tina verkocht, handelde in overeenstemming met de Congolese wet.

Het is moeilijk voor te stellen hoe België voor een lading waaraan zoveel onregelmatigheden kleven, uiteindelijk toch zou vrijgeven. Bij gebrek aan antwoorden op bovenstaande vragen die de legaliteit van de lading op geloofwaardige wijze aantonen, mag de lading niet op de Europese markt gebracht worden en moet ze definitief in beslag genomen worden. Bij de EUTR-autoriteiten en de houtimporteurs dringen we erop aan de verplichtingen van het “stelsel van zorgvuldigheidseisen” toe te passen op CITES-hout en daarbij niet zonder meer

genoegen te nemen met CITES-certificaten uit risicolanden, maar actief de geldigheid van het certificaat vast te stellen.

Greenpeace is er helaas van overtuigd dat deze case-studie maar het tipje van de ijsberg is. De Belgische autoriteiten (en andere EU landen die de CITES conventie hebben ondertekend) stellen zich doorgaans veel te weinig vragen over de legaliteit van de houtlading, zolang die maar vergezeld is van papieren die er geldig uitzien. Hoeveel invoervergunningen voor Afrormosia uit de DRC zijn er de voorbije jaren door Europese landen afgeleverd zonder dat de betrokken overheden een echte inspanning hebben gedaan om de legaliteit na te gaan?

ⁱ Greenpeace Africa. March 2012. Cut it out! How illegal logging in DRC threatens livelihoods, forests and trade. <http://www.greenpeace.org/africa/en/News/news/Cut-it-out-How-illegal-logging-in-DRC-threatens-livelihoods-forests-and-trade/>

ⁱⁱ Resources Extraction Monitoring. Rapports de mission de terrain. <http://www.observation-rdc.info/Rapports.html#7>

ⁱⁱⁱ Greenpeace Africa. May 2012. 'Artisanal logging' = industrial logging in disguise. Bypassing the moratorium on the allocation of new industrial logging concessions in the DRC. <http://www.greenpeace.org/africa/en/Press-Centre-Hub/Publications/Bypassing-the-moratorium-on-the-allocation-of-new-industrial-logging-concessions-in-the-DRC/>

^{iv} Art. 4 en 6 EUTR. <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2010:295:0023:01:NL:HTML>

^v Greenpeace. 31 januari 2012. Alle grote spelers kappen illegaal in Congo. <http://www.greenpeace.org/belgium/nl/nieuws-blogs/nieuws/-Alle-grote-spelers-kappen-illegaal-in-Congo/>

^{vi} Décret n° 011/26 du 20 mai 2011 portant obligation de publier tout contrat ayant pour objet les ressources naturelles. <http://www.leganet.cd/Legislation/Droit%20economique/Code%20Forestier/D.011.26.20.05.2011.htm>

^{vii} CITES. Appendix II. <http://www.cites.org/eng/app/appendices.php>

^{viii} Brief van Greenpeace aan CITES organe de gestion DRC. 29 maart 2013. <http://www.greenpeace.org/belgium/Global/belgium/report/2013/Lettre-CITES-Organe-de-gestion.pdf>